

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Štěpána Výborného v právní věci žalobkyně: **Advantage Consulting, s. r. o.**, sídlem Orlí 708/36, Brno, zastoupené JUDr. Ing. Petrem Machálkem, Ph.D., advokátem, sídlem Pivovarská 58/8, Vyškov, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2022, č. j. 42313/22/5200-10421-713026, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 1. 2025, č. j. 30 Af 7/2023-43, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáše Foltase ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 22 Afs 21/2025,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáš Foltas **není vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 22 Afs 21/2025.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud v řízení vedeném pod sp. zn. 22 Afs 21/2025 projednává kasační stížnost žalobkyně proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým krajský soud zamítl žalobu žalobkyně proti shora označenému rozhodnutí žalovaného. Žalovaný svým rozhodnutím změnil rozhodnutí Finančního úřadu pro Jihomoravský kraj ze dne 21. 10. 2021, kterým byla žalobkyni k přímé úhradě dodatečně stanovena daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti za zdaňovací období 2016 a současně sdělena zákonná povinnost uhradit z doměřené daně penále. Kasační stížnost byla přidělena podle rozvrhu práce k projednání a rozhodnutí 22. senátu, jehož členem je též soudce Tomáš Foltas. Ten oznámením ze dne 24. 2. 2026 sdělil předsedovi Nejvyššího správního soudu skutečnosti, které by podle jeho názoru mohly představovat důvod pro jeho vyloučení z projednávání a rozhodnutí této věci, byť se podjatý subjektivně necítil.

[2] Konkrétně uvedl, že dle spisu je jednatelkou žalobkyně Olga Hyklová a ve společnosti pracuje rovněž její manžel P. H. Manželé H. byli přibližně od roku 2004 do roku 2013 sousedy soudce Tomáše Foltase, přičemž v důsledku sousedství udržovali pravidelné přátelské styky včetně vzájemných návštěv. V posledních letech (mj. z důvodu odstěhování se do rozdílných částí Brna) intenzita jejich kontaktů postupně slábla. Naposledy se osobně navštívili přibližně v roce 2021. Během této návštěvy manželé H. sdělili, že koupili nemovitost ve Španělsku a zvali soudce Tomáše Foltase a jeho manželku na návštěvu; toto pozvání manželé F. nevyužili. Ze spisu plyne, že tato nemovitost hraje roli ve vztahu ke

sporným cestovním náhradám za cesty do Španělska. Od roku 2022 se s manželou H. setkali pouze párkrát náhodně ve městě, další osobní návštěvy již neproběhly. Telefonický kontakt byl sporadický. Soudce Tomáš Foltas se subjektivně podjatý necítí, nicméně vzhledem k uvedenému by se účastníkům řízení i širší veřejnosti mohlo jeho rozhodování v této věci objektivně jevit jako rozporné se smyslem a účelem § 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jakož i se zásadami vyplývajícími z ustálené judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva.

[3] Předseda Nejvyššího správního soudu neshledal důvod pro vyloučení soudce a postoupil věc podle § 8 odst. 3 s. ř. s. k rozhodnutí senátu Nejvyššího správního soudu.

[4] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[5] Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich zástupcům). Kategorii nestrannosti je však třeba vnímat i v rovině objektivní. Za objektivní nelze považovat to, jak se nestrannost soudce subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně existují okolnosti, které by mohly vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci nikoliv nezaujatý vztah, tedy okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě (obdobně srov. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04). Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci tedy má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94). Při posuzování této otázky je třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01).

[6] Jak Nejvyšší správní soud shrnul v usnesení ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018-47, *„důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti apod.“* (bod 6 citovaného usnesení). Poté ve vztahu k možné podjatosti pro poměr soudce k účastníkovi, případně jeho zástupci v bodě 8 citovaného usnesení uvedl následující: *„Ani kolegiálně-přátelské či přátelské vztahy nezakládají vždy objektivní pochybnost o nepodjatosti soudce. Je pravdou, že z psychologického hlediska lze označit vztah skutečného přátelství za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivací určitého apriorně zaměřeného jednání. I když se však předmět řízení přímo dotýká osob, k nimž má soudce přátelský vztah, není možné*

pokračování

bez dalšího dovozovat pochybnosti o nezáujatém přístupu soudce k řešení tohoto případu. Teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho psychologický dopad z hlediska zachování přirozené schopnosti nezáujatého řešení případu. Oprávněné pochybnosti o nepodjatosti soudce by mohly vyvstat například tehdy, pokud by byl soudce s účastníkem řízení nebo jeho zástupcem v každodenním pracovním styku, který by přerostl i do osobní roviny (např. by společně trávili dovolené). Důraz je v těchto případech kladen též na subjektivně vyjádřený postoj soudce. Pokud sám soudce v důsledku intenzivnějšího přátelského vztahu pochybuje o svém nezáujatém pohledu na věc, zpravidla bude dána též objektivní pochybnost ve smyslu § 8 s. ř. s. (srov. usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014-31, nebo ze dne 26. 8. 2015, č. j. Nao 241/2015-20). Posoudit vztah soudce k věci nebo účastníkům, příp. jejich zástupcům, je třeba současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, a to jaká je povaha tohoto vztahu a jaká je intenzita tohoto vztahu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2014, č. j. Nao 81/2014-68).“

[7] U osobnosti soudce je třeba vždy vycházet primárně z toho, že se jedná o profesionála, který dokáže oddělit svoje soukromé zájmy od rozhodovací činnosti, na které se podílí, a u něhož je vždy na prvním místě respektování profesní a osobní cti (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2026, č. j. Nao 125/2025-97). Důvody ke konstatování podjatosti budou tím slabší, čím dále se osoba, jíž by se měla podjatost týkat, nachází v řetězci věc – účastník – zástupce účastníka, a tím slabší, čím formálnější a méně intenzivní je vztah soudce k dané osobě. Jako nejsilnější z důvodů je nutné vnímat příbuzenský či přátelský vztah k účastníkům či jejich zástupcům (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2025, č. j. Nao 122/2025-20).

[8] V nyní posuzované věci je jednatelkou žalobkyně Olga Hyklová a ve společnosti pracuje rovněž její manžel P. H. Manželé H. tedy nejsou účastníky řízení, nicméně Olga Hyklová je jednatelkou žalobkyně. V letech 2004 až 2013 byli manželé H. sousedy soudce Tomáše Foltase, v důsledku čehož udržovali přátelské styky a vzájemně se navštěvovali. Jak je uvedeno výše, teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho psychologický dopad z hlediska zachování přirozené schopnosti nezáujatého řešení případu. Ani blízký přátelský vztah nevede vždy ke konstatování podjatosti. Z vyjádření soudce Tomáše Foltase zjevně plyne, že se s manželou H. nestýká a neudrhuje s nimi kontakt a jejich vztah nepřesahuje běžné známosti. Jakkoli mohl být vztah soudce Tomáše Foltase k manželům H. v letech 2004 až 2013 přátelský, je nutno přihlídnout k časovému aspektu, neboť hloubka vztahů se v průběhu času mění. Nejsou-li vztahy udržovány či rozvíjeny, časem přirozeně slábnou. Od roku 2014 intenzita kontaktu s manželou H. slábla, osobně se setkali naposledy v roce 2021, od roku 2022 pak pouze párkrát náhodně ve městě. Telefonický kontakt byl sporadický. Je zjevné, že vzájemně neudrhují přátelský vztah, natož takový, který by bylo možné označit za důvod pochybnosti o nepodjatosti soudce.

[9] Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že vztah mezi soudcem Tomášem Foltasem a manželou H. neshledal natolik intenzivní, aby byl s to vzbudit důvodné pochybnosti o soudcově nepodjatosti. Nelze uvažovat o tom, že by snad měl mít tento soudce v popsané situaci jakýkoliv důvod přizpůsobovat svůj náhled na věc vztahu s manželou H. a je tedy nepochybné, že soudce Tomáš Foltas nemůže mít, ani v očích veřejnosti, relevantní důvod k věci přistupovat jinak než k jakémukoliv jinému případu. Sám soudce Tomáš Foltas se ostatně subjektivně podjatý necítí.

[10] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že soudce JUDr. Tomáš Foltas, není vyloučen z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 22 Afs 21/2025.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. března 2026

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu